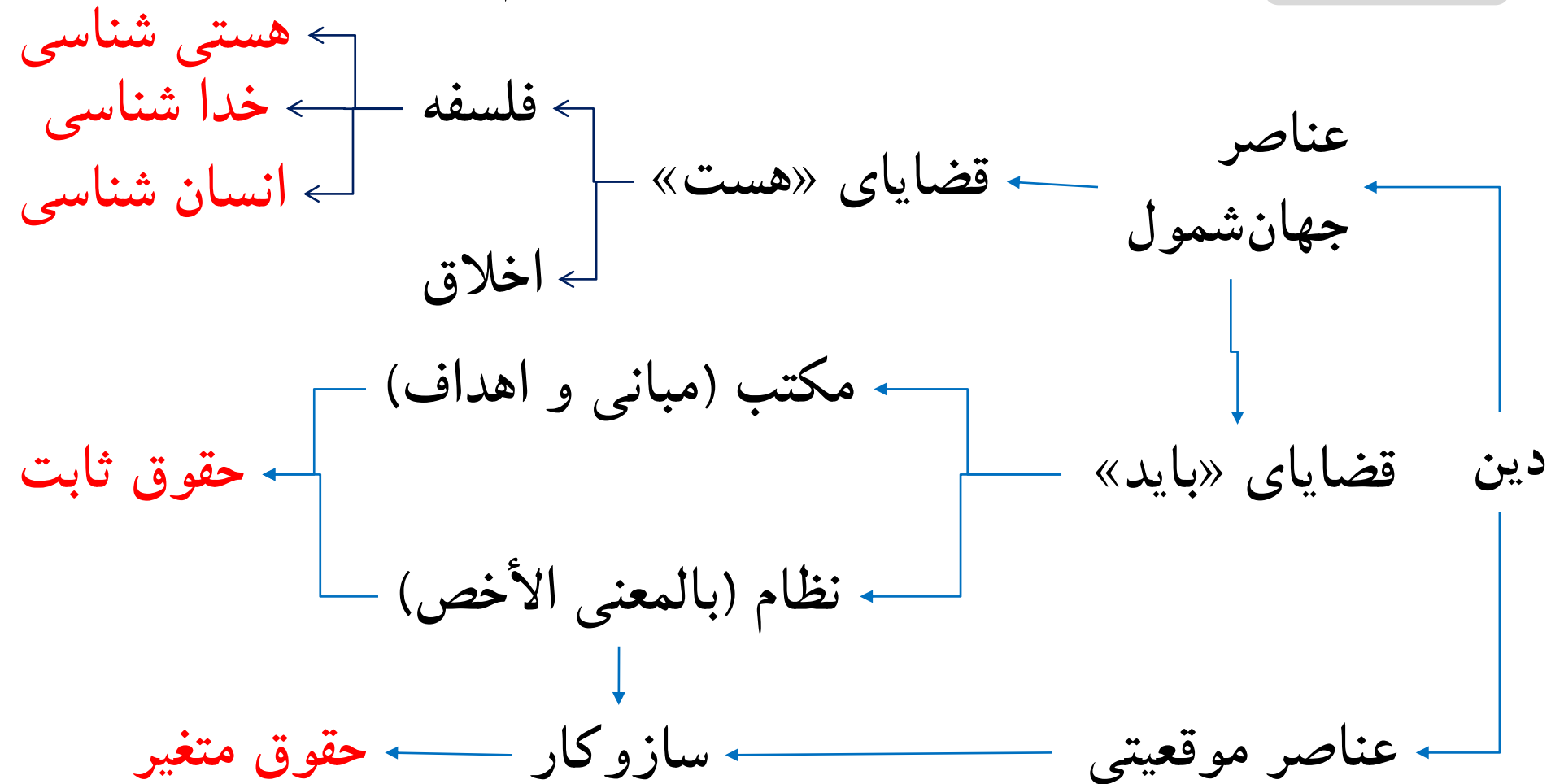

خارج الفقہ

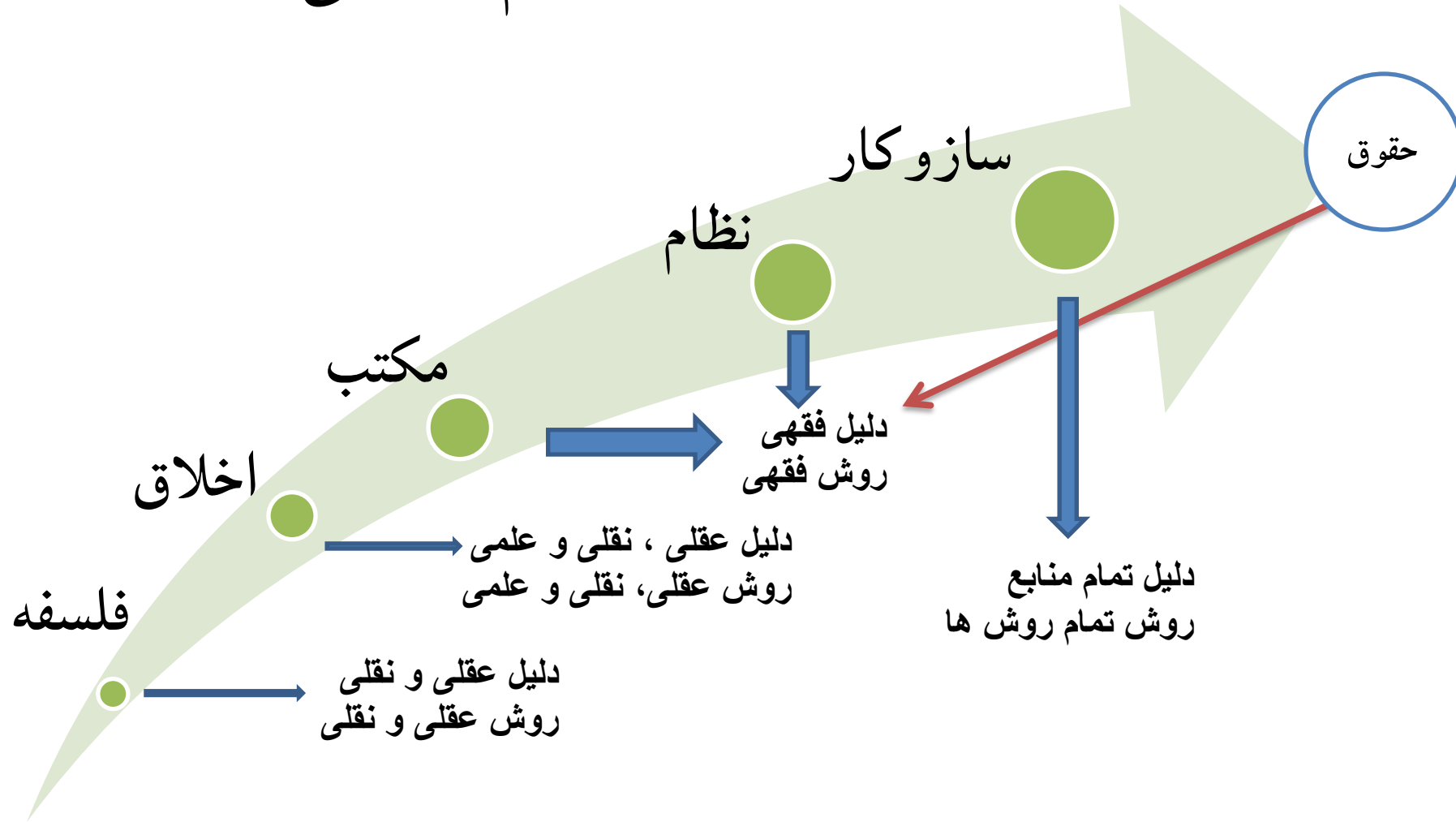
۱۵-۱۰-۹۵ فقہ اکبر (مکاتب و نظام ها) ۱۳

دراسات الاستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

خارج الفقہ نظریہ اندیشہ مدون در اسلام

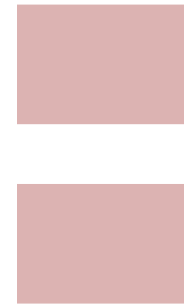
سیستم اسلامی

مبانی
مکتب
اقتصادی
اسلام

اهداف
مکتب
اقتصادی
اسلام

مکتب
اقتصادی
اسلام

اهداف مکتب

اقتصادی

اسلام

مبانی مکتب

اقتصادی

اسلام

اهداف
مکتب
اقتصادی
اسلام

نظام
اقتصادی
اسلام

مبانی
مکتب
اقتصادی
اسلام

اهداف مکتب

اقتصادی

اسلام

مبانی مکتب

اقتصادی

اسلام

تحقق خارجی

مباني مكتب

اقتصادى

اسلام

اهداف مكتب

اقتصادى

اسلام

تحقيق علمى

اهداف اقتصادی اسلام

کلیات جهان شمولی که اسلام
رسیدن به آنها را در زمینه‌ی
اقتصاد مطلوب شمرده است

اهداف
اقتصادی
اسلام

اهداف طولی و عرضی

هدف
نهایی دین

اعتلای معنوی انسان
در ساحت علم و عمل

تمامی
نظام های
اسلامی

طرق و ابزاری برای
نیل به این مقصد
أعلى

تفاوت اهداف اقتصاد با اهداف اقتصادی

اهداف اقتصاد

اهدافی که بر رفتارهای اقتصادی مترتب می شود، اعم از اینکه خود اقتصادی باشد، یا تربیتی و اخلاقی و یا سیاسی

اهداف اقتصادی

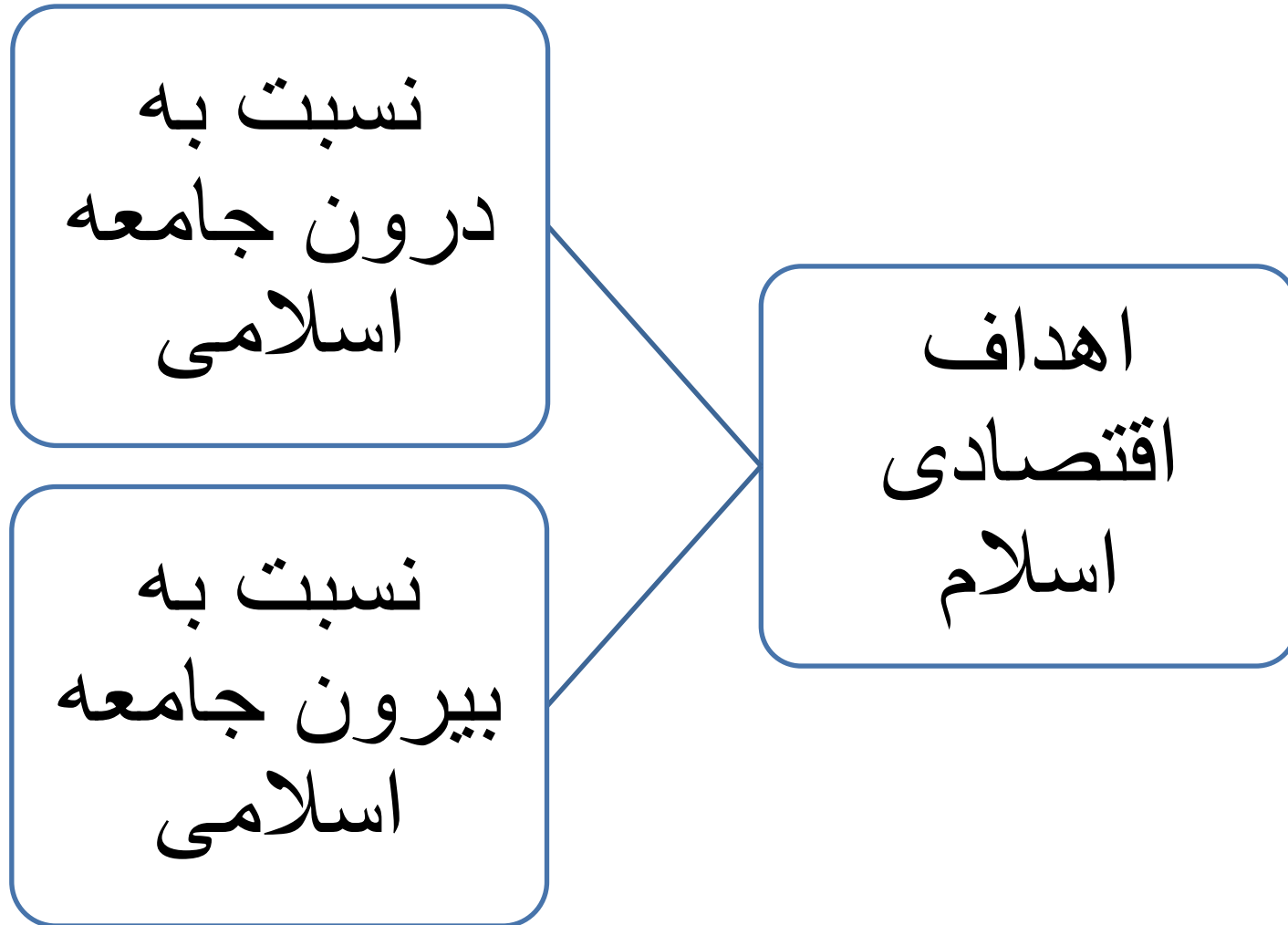
اهدافی که چهره ی اقتصادی دارند

شاخص اصلی توسعه اسلامی

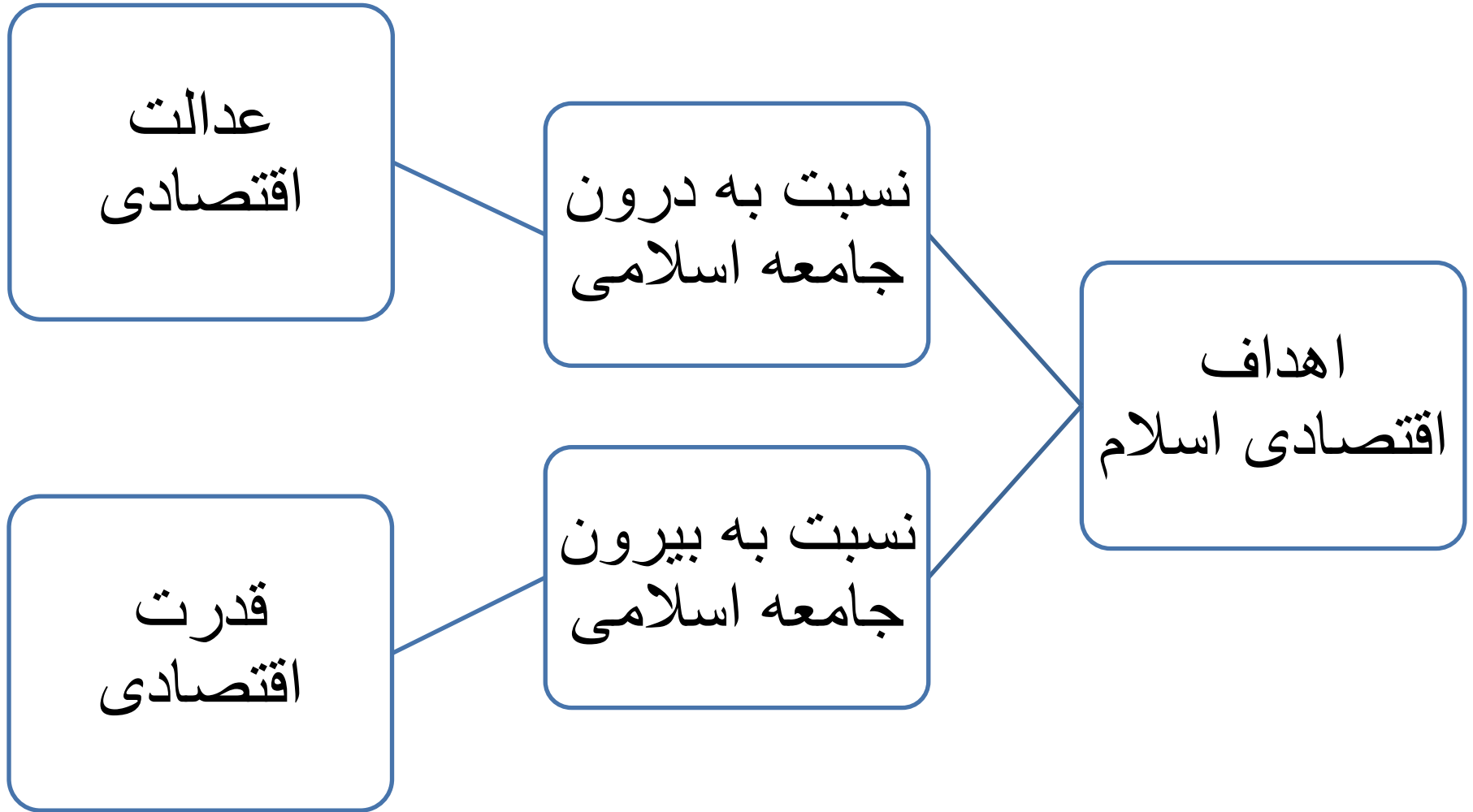
توسعه باور دینی

توسعه رفتار (عمل) دینی

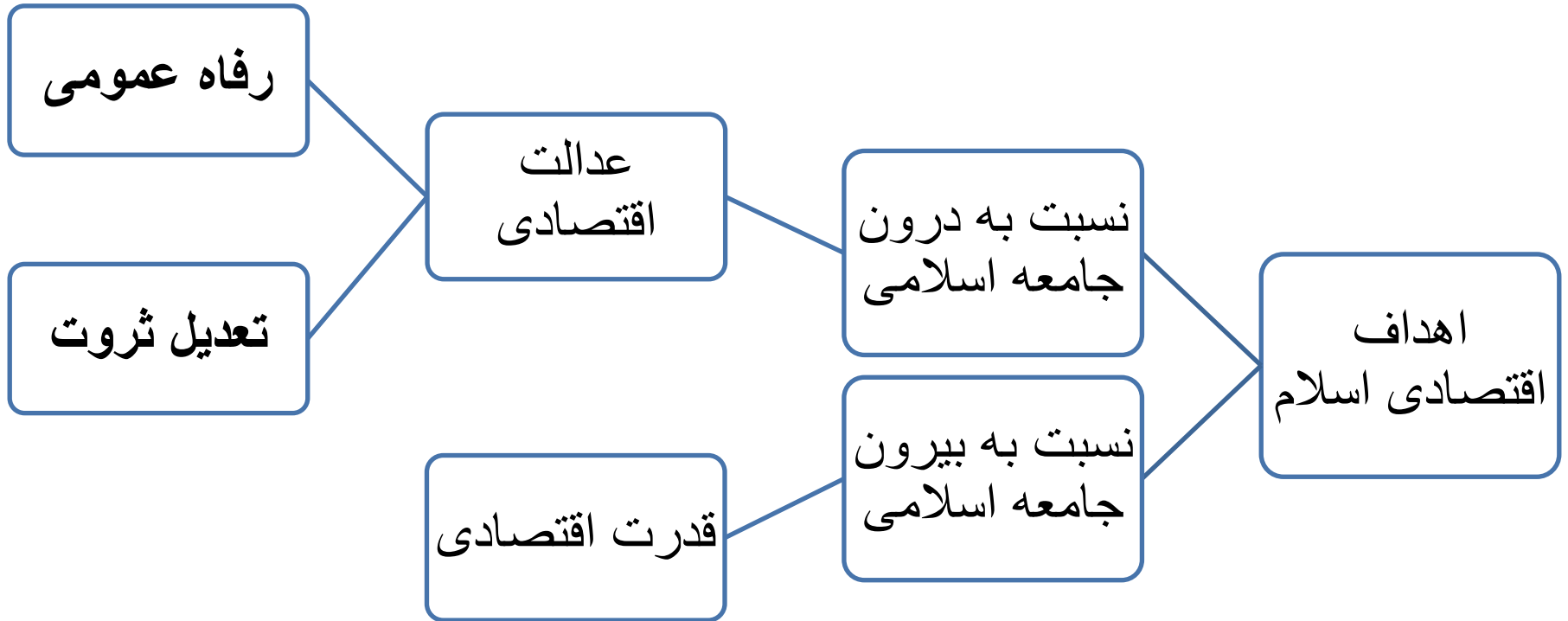
توسعه یافتگی اقتصادی

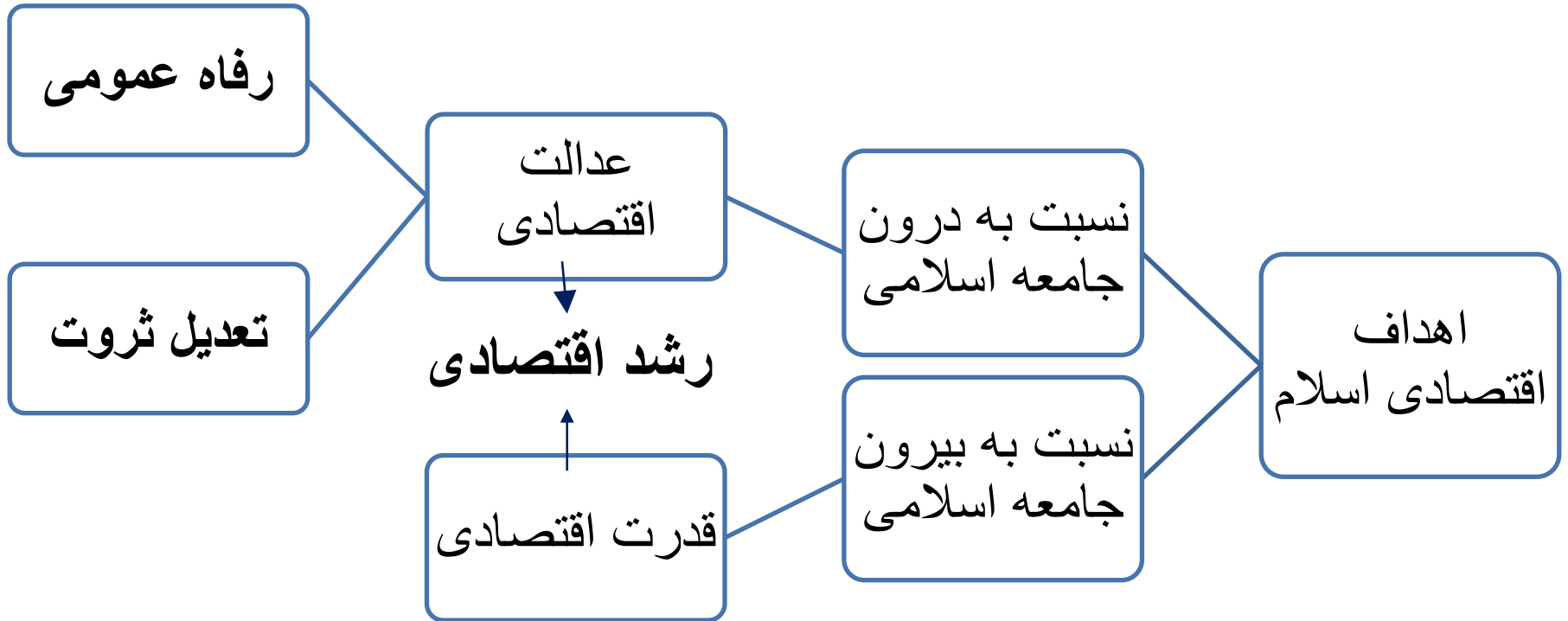
توسعه یافتگی اقتصادی

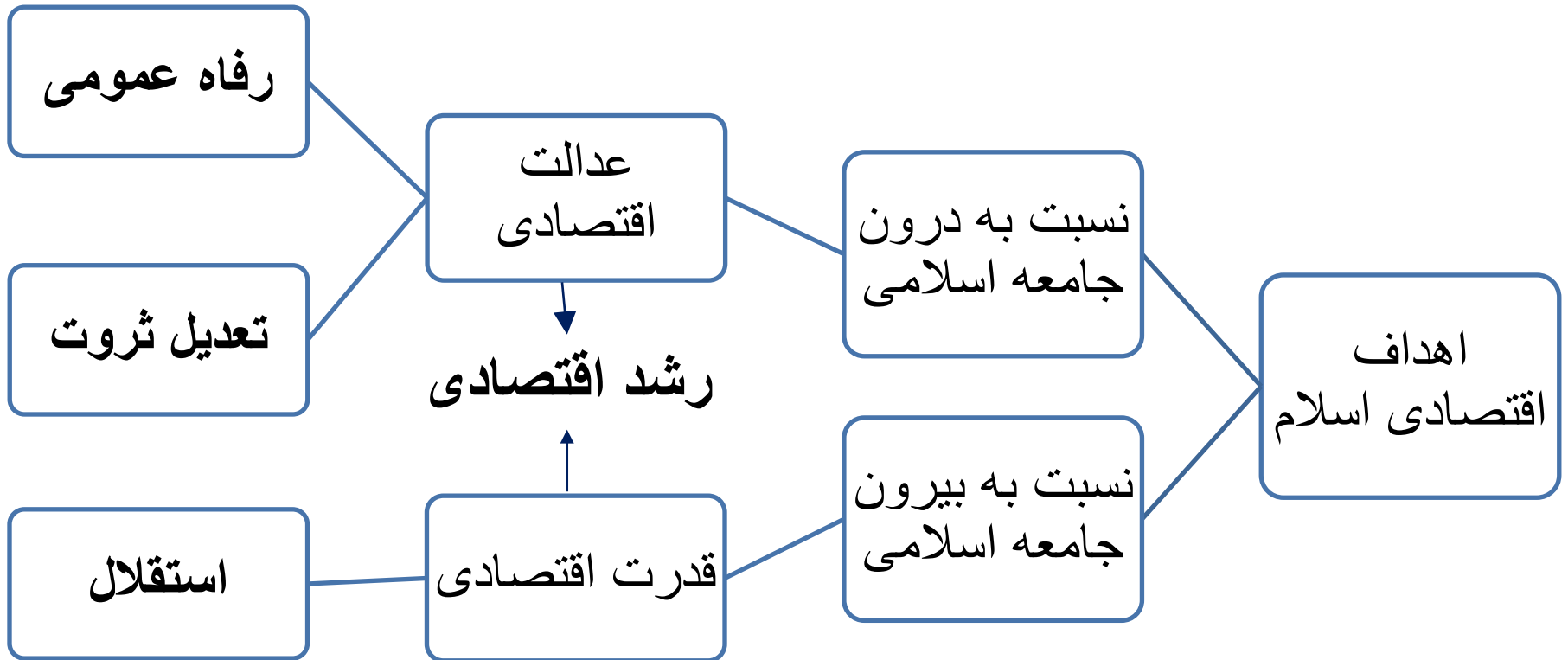
توسعه یافتگی اقتصادی

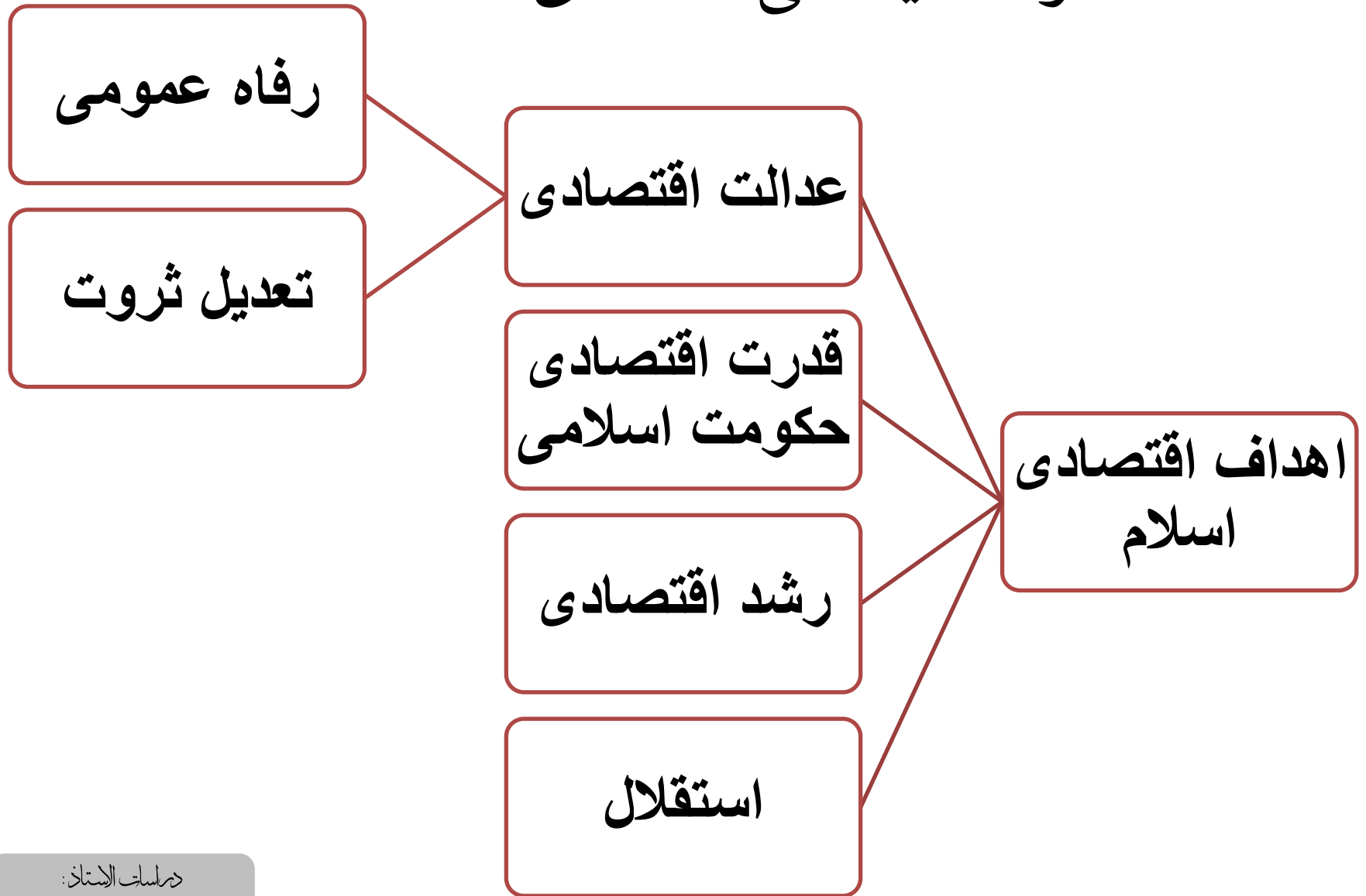
توسعه یافتگی اقتصادی

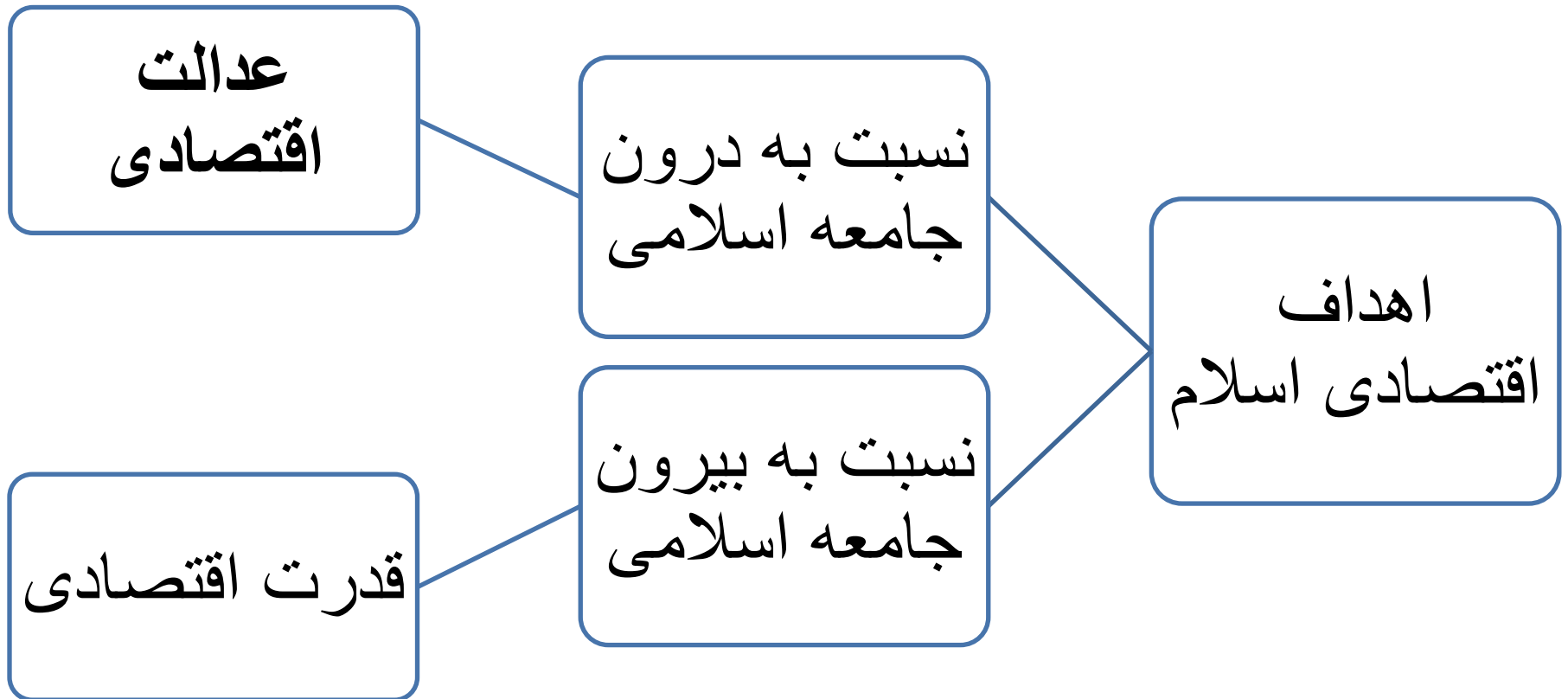
توسعه یافتگی اقتصادی

توسعه یافتگی اقتصادی

توسعه یافتگی اقتصادی

۱. عدالت اقتصادی

- ۱. عدالت اقتصادی
- اسلام عدالت را به عنوان هدف ارسال رُسل وانزالِ کُتب معرفی می‌کند.

۱. عدالت اقتصادی

- خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید:

- لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الكتاب و المیزان **ليقوم الناس بالقسط** (حدید، ۲۵)

- به راستی [ما] پیامبران خود را با دلایل آشکار روانه کردیم و با آنها کتاب و ترازورا فرود آوردیم تا مردم به انصاف و عدل برخیزند.

۱. عدالت اقتصادی

- در این آیه شریفه هدف از ارسال پیامبران و انزال کتاب و میزان، اقامه قسط و عدل در حیات فردی و اجتماعی انسان‌ها معرفی شده است.
- بنابر این، آیه مزبور عدالت اجتماعی را به شکل کلی و در تمام زمینه‌ها، از جمله اقتصاد، به عنوان هدف برای برنامه‌ها و دستورات پیامبران مطرح می‌کند.

۱. عدالت اقتصادی

- انّ الله يأمّر بالعدل و الاحسان و ايتای ذی القربی و ينهى عن الفحشاء و المنکر و البغی (نحل، ۹۰)
- در حقیقت، خدا به عدل و دادگری و نیکوکاری و بخشش به خویشاوندان فرمان می‌دهد و از کار زشت و ناپسند و ستم باز می‌دارد.

۱. عدالت اقتصادی

- با توجه به سیاق آیه که وظایف انسان‌ها را در قبال جامعه خود مطرح می‌کند، مراد از عدل، عدالت اجتماعی است و انسان‌ها از طرف خداوند مأمور به اقامه‌ی عدالت اجتماعی می‌باشند.
- در این آیه نیز عدالت اجتماعی به شکل کلی و در تمام زمینه‌ها مورد امر الهی است که یکی از آن موارد، عدالت اقتصادی می‌باشد.

۱. عدالت اقتصادی

- در مورد عدالت اجتماعی به آیات دیگر نیز می‌توان تمسک نمود که چون ممکن است در دلالتشان اشکال شود ما آنها را جداگانه ذکر می‌کنیم: از جمله آیه شریفه:
- **وَأْمُرُوا بِالْعَدْلِ بَيْنَكُمْ** (شوری، ۱۵)
- **وَمَا أُمِرُوا شَدَمَ كَمَا بَيْنَ شَمَا عَدَالَتِ كَنَمَ (۵۳).**

۱. عدالت اقتصادی

- در این آیه‌ی شریفه پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم به عنوان رهبر و امام جامعه اسلامی مأمور به عدالت در جامعه شده است،
- پس می‌توان نتیجه گرفت در حکومت اسلامی عدالت اجتماعی در تمام زمینه‌ها از جمله در زمینه اقتصاد یک هدف اساسی می‌باشد.

۱. عدالت اقتصادی

- ممکن است، همچنانکه علامه طباطبایی فرموده‌اند (۵۴)، در این آیه اشکال شود که منظور از عدل به قرینه سیاق آیه، تساوی مردم از حیث دعوت الهی و قوانین شرع است. یعنی دعوت الهی متوجه تمام مردم است و همه مردم در قبال قانون الهی یکسانند. ولی شاید در پاسخ بتوان گفت: این امر از مصادیق عدالت اجتماعی، و در واقع تطبیق آن در حوزه‌ی حقوق و قوانین است. پس منافاتی با کلیت مطلب و شمول آن نسبت به شئون مختلف، از جمله اقتصاد، ندارد.

۱. عدالت اقتصادی

- در آیه دیگر می‌فرماید:
- قل أمر ربّي بالقسط (اعراف، ۲۹)
- ای پیامبر، بگو پروردگارم به عدل و دادگری فرمان داده‌است (۵۵).
- مراد از قسط در این آیه همان معنای لغویش، یعنی عدل و دادگری است و لذا در دلالت بر مقصود همانند آیه قبل می‌باشد.

۱. عدالت اقتصادی

- در جای دیگری خداوند می‌فرماید:
- «یا ایها الذین آمنوا کونوا قوامین بالقسط شهداء لله (نساء ۱۳۵)
- ؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، پیوسته به عدالت قیام کنید و برای خدا گواهی دهید (۵۶).

۱. عدالت اقتصادی

- در این آیه شریفه خداوند مؤمنین را به اقامه‌ی قسط و عدل امر کرده است، پس می‌توان از آن نتیجه گرفت که عدالت اجتماعی به شکل کلی در تمام زمینه‌ها و از جمله در زمینه اقتصاد، هدف شریعت اسلامی می‌باشد.

۱. عدالت اقتصادی

- ۱. مراد از «کونوا قوَّامین بالقسط» اقامه‌ی قسط در جامعه نیست، بلکه شاید مراد قیام به قسط و اینکه هر فردی بر طبق عدل رفتار کند، باشد.
- در جواب می‌توان گفت: وقتی اسلام آحاد مؤمنین را به عمل عدل دعوت می‌کند، می‌توان از آن نتیجه گرفت عدالت هدف اسلام در همه‌ی صحنه و زمینه‌هاست.

۱. عدالت اقتصادی

- ۲. علامه طباطبایی قدس سره فرموده‌اند: به قرینه‌ی آیه‌ی «یا ایها الذین آمنوا کونوا قوَّامین لله شهداء بالقسط» (ای کسانی که ایمان آورده‌اید برای خدا به عدل و داد برخیزید) [و] به عدالت شهادت دهید (۵۷)، مراد از قسط، قسط در ادای شهادت است (۵۸).
- ممکن است در جواب گفته شود:
- شهادت به حق از مصادیق عدالت است و در اینجا هم به عدل امر شده و هم مصداقی خاص از آن، یعنی شهادت صادقانه بیان شده است. پس نمی‌توان در عموم آیه نسبت به عدل تردید کرد.

عدالت اقتصادی اسلام و غیر مسلمانان

- یک نکته: تذکر این مطلب لازم است که عدالت به عنوان هدف اقتصادی اسلام، امری مربوط به وضعیت اقتصادی درون جامعه‌ی اسلامی است و شامل تمام افراد جامعه اسلامی از جمله اهل ذمه نیز می‌شود

عدالت اقتصادی اسلام و غیر مسلمانان

- و آیه ذیل بر این مطلب دلالت دارد.
- «لا ینهیکم اللہ عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین ولم یرجوکم من دیارکم أن تبرؤهم **وتقسطوا** إلیهم إن اللہ یحبّ المقسطین» (ممتحنه، ۸)
- ؛ خداوند شما را از کسانی که در [کار] دین با شما نجنگیده و شما را از دیارتان بیرون نکرده‌اند، باز نمی‌دارد که با آنان نیکی کنید و با ایشان عدالت ورزید، زیرا خدا دادگران را دوست می‌دارد (۵۹).

عدالت اقتصادی اسلام و غیر مسلمانان

- این آیه شریفه به وضوح عدالت نسبت به پیروان سایر ادیان که با مسلمین در باب دین جنگ نکرده‌اند را مطرح می‌کند و آن را شایسته می‌شمارد.

موسسه
و حکمت
و عفت
عالمی